

Vorige week lazen we Johannes 9.

Dat hoofdstuk is deze week ook leidend. Maar we lezen het niet opnieuw.

Tijdens de preek zal ik enkele verzen en gedachten er uit lichten en ook andere lezingen doen.

Gemeente van onze Heer,

De kerkenraad heeft afgelopen dinsdag besloten dat iedereen die in een huis woont dat meer waard is dan 2,5 ton voorlopig niet meer aan het avondmaal mag. Jezus zegt heel veel over Mammon als afgod. En ook Paulus doet een duit in het zakje: onderdak en onderhoud moet ons genoeg zijn. Vandaar dit besluit van de kerkenraad. Daarbij komt nog: rijd je een auto met nieuwwaarde boven de 20.000 euro. Of die nou van jou is, of dat je hem leest. Ook dan wordt je gemaand van het avondmaal weg te blijven.

...

Ik kan me de reacties al voorstellen: ja, maar ...

- ... je houdt helemaal geen rekening met mijn persoonlijke omstandigheden!
- ... ik woon wel in een groot huis, maar je moest eens weten hoeveel ik weggeef.
- ... voor mijn gezin moet ik wel zo'n grote auto rijden.
- ... de huizenprijzen in Rotterdam.

Samenvattend zouden de reacties hier op neer komen: je kunt niet categorisch zomaar zo'n besluit afkondigen, zonder de omstandigheden te kennen. Zonder de mensen te kennen. Pas dan kun je per persoon eerlijke afwegingen maken.

1

Kijk, en dat is precies hoe het ook moet gaan met andere geboden.

De eerste gedachte van de preek:

Slide **Omgaan met elkaar is maatwerk, ook in het pastoraat**

Je zou als christen kunnen zeggen: roken is slecht voor je, dat is zonde tegen Gods gebod om zuinig op jezelf te zijn. Dus zolang je die verslaving hebt, houdt die jou weg bij Jezus. Maar ik ken een dominee, Wiebe Tiekstra, die heel lang gerookt heeft. En toen niet kón stoppen. Omdat roken voor hem juist hielp om ontstekingen in zijn darmen te voorkomen. Hij heeft namelijk een ernstige darmziekte en een stoma. Dus een categorische maatregel zou verkeerd zijn voor hem. Je moet eerst de mensen kennen die het betreft. Pas dan kun je voor die persoon een oordeel vormen.

Nog een voorbeeld: ik ken een jonge vrouw uit mijn vorige gemeente, die regelmatig wiet gebruikt. Nu zou de kerkenraad haar daarover kunnen vermanen. Ware het niet dat zij MS heeft en van de dokter wiet voorgeschreven heeft gekregen.

En zo zijn er ook in de Bijbel heel wat voorbeelden. Ik noem er drie (eerst even context uitleggen per tekst):

(Elisa, Naäman genezen, dankbaarheid bij Naäman.)

Slide 2 Koningen 5 ¹⁷ Toen zei Naäman: 'Als u werkelijk niets van uw dienaar wilt aannemen, wees dan zo goed mij twee muilnierlasten aarde mee te geven. Ik verzeker u dat ik nooit meer offers zal brengen aan andere goden dan de HEER.¹⁸ Maar ik hoop dat de HEER mij het volgende zal willen vergeven: wanneer mijn vorst naar de tempel gaat om zich voor Rimmon neer te buigen, steunt hij altijd op mijn arm, zodat ik wel gedwongen ben me ook in de tempel van Rimmon neer te buigen. Ik hoop dus dat de HEER het mij zal willen vergeven wanneer ik me neerbuig in de tempel van Rimmon.'¹⁹ Elisa antwoordde: 'Ga in vrede.'

(Uitleg over vroedvrouwen. Hoe ze Joodse jongetjes redden, maar liegen tegen Farao.)

Slide Exodus 1 ²⁰ God zegende het werk van de vroedvrouwen, zodat het volk zich sterk uitbreidde. ²¹ En omdat de vroedvrouwen ontzag voor God hadden, schonk hij ook aan hen nakomelingen.

(Uitleg over Jezus. Hoe hij een man met een verschrompelde hand in de synagoge wil genezen.)

Slide Matteüs 12 ¹¹ Hij antwoordde: 'Stel dat u maar één schaap hebt en dat valt op sabbat in een kuil, wie van u zou het niet vastgrijpen en het er weer uit halen? ¹² En is een mens niet veel meer waard dan een schaap? Daaruit volgt dat we op sabbat goed mogen doen.'

Allemaal voorbeelden van hoe je kijkt naar de situatie, de omstandigheden, de geschiedenis, de draagkracht, de ballast en de bagage van mensen. En dan pas kun je beoordelen wat goed is voor iemand. Wat voor diegene, op dat moment, de beste weg is om te gaan.

2

Dat zie je ook in de geschiedenis van Johannes 9. Jezus gaat in tegen de heersende conventies. Door niet mee te gaan met de vooronderstelling dat de ziekte met zonde te maken heeft. Dat een blindgeborene per definitie door schuld blind geboren is. Hij gaat daar niet in mee. Maar stijgt daar boven uit.

Slide Johannes 9 ¹ In het voorbijgaan zag Jezus iemand die al vanaf zijn geboorte blind was. ² Zijn leerlingen vroegen: 'Rabbi, hoe komt het dat hij blind was toen hij geboren werd? Heeft hij zelf gezondigd of zijn ouders?' ³ 'Hij niet en zijn ouders ook niet,' was het antwoord van Jezus, 'maar Gods werk moet door hem zichtbaar worden.

Hij gaat zelfs in tegen het gebod van God. Door op Sabbat deze man te genezen. Dat had hij ook een dag later kunnen doen. Maar hij acht het noodzakelijk dat, na de vraag van de leerlingen. Die die man ook gehoord heeft. Dat die man *op dat moment* genezen wordt. De situatie van deze blinde man is op dat moment zo uniek, dat het categorische van Gods gebod aan de kant gaat. Omdat er een hoger doel is.

Ergens anders zegt hij het zo:

Slide Marcus 2 ²⁷ En hij voegde eraan toe: 'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat;

Conclusie van dit eerste punt:

Omgaan met elkaar is maatwerk, ook in het pastoraat. Dat betekent dat je dus nooit in het algemeen iets over een hele groep kunt zeggen.

Bijvoorbeeld als je beleid maakt over homoseksualiteit. Je kunt niet zeggen: iedere homo of lesbo met een relatie mag niet aan het avondmaal.

Of over mensen die hertrouwen na scheiding. Je kunt niet zeggen: dan zal er nooit een huwelijksinzegening plaatsvinden.

Of over mensen die ongehuwd samenwonen. Je kan niet zeggen: zolang ze niet getrouwd zijn, zijn ze niet welkom om belijdenis te doen.

Dat gaat drie keer over het zevende gebod. Over huwelijk, trouw, seksualiteit. We hebben de neiging juist daar wél categorisch te spreken. Maar daar geldt hetzelfde als voor het allereerste voorbeeld over je dure huis of je kekke auto.

Maar hoe willen we het dan wel doen?

De tweede gedachte:

Slide **Je moet elkaar zien, om echt te kunnen peilen wat er aan de hand is**

Wat ik opvallend vindt in het leven van onze Heer. In hoe hij omgaat met zondaars, of vermeende zondaars. Hij gaat stil staan bij ze. Hij ziet ze. Neem deze blindgeborene. Het gaat in het hele verhaal over zien en blind zijn. Wat opvalt is dat eerste vers. In het voorbijgaan zag Jezus ... En daar staat echt zien. Niet een vluchtige blik, maar een indringende observatie.

En dat kom je vaker tegen. We hebben het al eens gehad over de hoer in het huis van Simon, de farizeeër. Ook dan vraagt Jezus op een gegeven moment aan de aanwezigen: zie je deze vrouw? Kijk eerst eens goed, voor je oordeelt.

Bij Zacheüs, die zich verstoppt in een boom, gaat Jezus stil staan. Hij kijkt door de bladeren heen. Wil vervolgens tijd met hem doorbrengen door bij hem thuis te eten. Hij verdiept zich echt in deze tollenaar.

Er zijn veel meer voorbeelden te noemen. Jezus spreekt geen oordeel uit op afstand. Maar gaat met mensen om. En zet ze zo op een bepaalde weg. Hij begint daar waar diegene is. En helpt zo iemand de juiste richting op.

Zo hebben we dat ook vandaag en dat al eeuwen lang inmiddels geregeld met elkaar. Een onderdeel van pastoraat is, dat je elkaar vermaant. Tucht, noemen we dat ook wel. En er is geregeld, bij een bepaalde stap in dat proces, dat als je iemand verder onder tucht wil zetten, dat je dan eerst naar de classis moet. Om te laten checken dat er geen verkeerde motieven achter zitten. De vraag die dan *altijd* gesteld wordt, is deze: heb je diegene genoeg bezocht? Heb je de gemeenteleden opgeroepen met diegene te praten? En is dat ook gebeurd?

Dat heeft allemaal hiermee te maken. Dat je je niet zomaar over iemands leven een oordeel kunt vormen. Dat je altijd naar het hart van een persoon moet. Dat je door moet vragen en omstandigheden in overweging moet nemen. Doe je dat niet, dan volg je niet de roeping van Jezus. Over hoe je met elkaar om moet gaan.

Waar de kerkenraad dus op wil focussen in het pastorale beleid. Dat is niet allerlei categorische regels afspreken. Beleid is niet, dat je in groepen denkt of in soorten zondaars ofzo. We willen daarop insteken, dat er verbinding is. Daarom zijn de kringen ook van groot belang. Dat je bij elkaar peilt wat er achter zit. Waardoor mensen bepaalde keuzes maken.

En dan kan het zomaar zijn, dat je twee op het oog gelijke 'gevallen' hebt. Maar dat je voor de één zegt: doe jij het maar zo. En tegen de ander zegt: doe jij het maar zus. Dan zeg je tegen heel wat mensen: jij moet niet knielen voor afgoden. Maar dan zeg je tegen Naäman: mijn zegen heb je.

Steven gaat zo belijdenis van zijn geloof afleggen. En daar zijn we als kerkenraad ongelooflijk blij mee. En toch kun je je afvragen: hé, hoe zit dat eigenlijk? Hij is toch al getrouwd in de kerk!? En zag ik hem niet een keer aan het avondmaal onlangs? Dat doen we toch zo niet? Nou, dat is nou precies hoe het moet werken met pastoraat en omgang met elkaar. Dat is maatwerk. Er is een reden dat Steven nog geen belijdenis heeft gedaan. Hij zal daar zo ook wat over vertellen. En toen hij een keer in de kerk was met avondmaal, toen voelde hij dat hij moest gaan. Ondanks dat hij nog niet aan de afgesproken criteria voldaan had. Dat is zijn persoonlijke weg, die we als kerkenraad gevolgd hebben en die we begrijpen. En we juichen het van harte toe dat het zo gegaan is.

Nog een scherper voorbeeld, over de omgang met onze homoseksuele broers en zussen. Dan kan het zijn, dat je tegen de ene homo zegt: voor jou lijkt het me beter dat je een relatie van liefde en trouw zoekt. Je weegt alles mee. Draagkracht, draaglast, pijn, verdriet, historie. En dat je tegen de andere homo zegt: het lijkt ons voor jou beter, als je dat kunt volhouden, om alleen te blijven. En ook dan weeg je alle omstandigheden met elkaar af in een gesprek. En vervolgens steun je beiden in hun persoonlijke strijd en zoektocht. Je gaat naast ze staan en bent en blijft betrokken. Blijft in gesprek. Verbinding. Dat is het belangrijkste woord.

Maar wat is dan het criterium? Hebben we dan geen regels meer met elkaar? Mag iedereen dan maar doen wat goed is in eigen ogen? Wordt het dan toch niet 'ieder voor zich'?

Nou, Jezus schetst ons het goede leven in de Bergrede. Hoe het kan zijn. Een ideaal. Zoals God het bedoeld heeft. En we zijn allemaal op weg om daarin stappen te zetten. Voor de één kan dat soms een andere stap zijn, die wel een stap vooruit is, dan voor een ander. In de gebrokenheid van het leven is het nu eenmaal zo, dat we die allemaal op verschillende manier voelen en te lijf moeten gaan. Maar er is natuurlijk wel één bepaald ideaal waar we heen willen. Ik kom daar in het laatste punt nog wel op terug.

Maar eerst nog een andere gedachte die ik uit Johannes 9 heb gehaald:

Slide Pastoraat vraagt om trouw zijn aan elkaar, wat de keus van de ander ook is

De farizeeën nemen op een gegeven moment afscheid van de genezen blindgeborene. Nou, iets sterker, ze kicken hem uit de synagoge. Ze werken hem uit de kerk. En dan zoekt Jezus hem weer op. Daarmee is hij voorbeeld voor ons.

Je moet te allen tijde met de ander in gesprek gaan. En blijven. Dat geldt naar twee kanten! Je moet vragen. En je moet je laten bevragen. Dat is toch de kern van gemeente zijn? De kern van pastoraat? Dat je met elkaar zoekt naar de weg. Naar wat God aan jou geeft en van jou vraagt.

Belijdenis doen is ook: ik wil me verantwoorden voor mijn keuzes. Voor mijn leven. Dus mag jij, broer, zus in Christus, mij bevragen op mijn leven. Dat ga ik niet uit de weg. En ik zal jou in de gaten houden. Niet in de zin van 'big brother'. Maar in die zin, dat ik betrokken zal zijn op jouw leven.

Daarom is het zo ongelooflijk belangrijk dat kringen persoonlijk worden. Dat mensen, zeker in een stadsgemeente als de onze, met elkaar verbonden raken en blijven. Want nogmaals: als er al op pastoraal beleid iets algemeen gezegd moet worden door de kerkenraad, dan is het dit. Dat we heel graag willen bereiken dat er meer verbinding ontstaat.

Dat mensen niet tegenover elkaar staan. Op afstand naar elkaar te roepen en elkaar te bestrijden. En ook elkaar en de kerkenraad veroordelen. Maar dat we naast elkaar en met elkaar in gesprek samen zoeken naar de weg. Voor onszelf. Voor die ander. Voor de gemeente.

Trouw zijn aan elkaar is niet, dat je het met elkaar eens bent. Maar dat je bij die ander in de buurt blijft, ook als diegene voor jouw idee een heel verkeerde weg insloeg.

En waar bevraag je elkaar dan op? Tegenover welk uitgangspunt heb je dan verantwoording af te leggen met elkaar? Ook dat haal ik uit Johannes 9. Jezus formuleert het daar zo:

Slide **Het doel van ieder mensenleven is: Gods werk moet door hem/haar zichtbaar worden**

Dat zegt onze Heer Jezus hier over die blindgeboren man. Maar is het niet zo, dat dat veel breder geldt? Dat dat voor iedereen geldt? Dat is al bij de schepping gezegd: Adam en Eva moeten de aarde beheren namens God. Als Gods beelddragers. Gods werk moet door hen zichtbaar worden. Dat is het doel van de mensheid.

Doel van het sterven en de opstanding van Jezus Christus is ook, dat wij naar zijn beeld veranderd kunnen worden door de Geest. Jezus verwerft voor ons vergeving en vernieuwing. Die vernieuwing is het herstel naar het beeld van God. Zoals het eens bedoeld is. Zo moet het weer worden. Zoals in de wet geschetst wordt. Zoals Jezus in de Bergrede stelt. Zoals Paulus vertelt over de vrucht van de Geest in Galaten 5:22,23. Dat is het ideaalbeeld.

Nou, die verandering, of in ieder geval de richting, die krijg je als je zicht krijgt op Jezus Christus. Dat is mooi bij die blindgeborene. Als hij weer kan zien en Jezus echt voor zich ziet. Dan gelooft hij. Hij zegt:

Slide 'Als ik wist wie het was, Heer, zou ik in hem geloven'.

En daar moet pastoraal beleid dus op gericht zijn. Dat ieder mens beter zicht op Jezus Christus krijgt. En dat daardoor je leven langzaam maar zeker verandert. Zodat God door jou zichtbaar wordt.

Dus dat is de vraag die we zullen moeten stellen in het pastoraal omgaan met elkaar. Wat heb jij nodig om dichter bij Jezus te komen? Dat is maatwerk. En dus voor iedereen weer anders. Maar als je daarop gericht bent met elkaar. Dan zul je zien dat de gemeente zal groeien. En dan bedoel ik niet per se in aantal. Dan wordt God steeds meer zichtbaar voor de wereld om ons heen en voor elkaar. Dan ben je echt het lichaam van Jezus Christus als gemeente. Zijn handen, zijn voeten, zijn hart.

Amen

Slide Stellingen om over door te spreken in de kringen en onder de koffie thuis of hier:

1. Het is goed dat de kerkenraad en de gemeente als enige pastorale beleidspunt heeft dat ze mensen dichterbij Jezus willen brengen.
2. Persoonlijke toepassing is goed, maar het gevaar van zulk beleid is dat we het evangelie te veel naar onszelf toe praten.
3. Ik wil graag trouw zijn aan mensen, ook als ik het niet met ze eens ben in hun keuzes of mening.